

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija
pregled aktivnosti za period
24. - 30. septembar 2016. godine

Bilten broj 40/2016

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
Zašto su sporni popusti za državne službenike	4
Skriveni tužilac vodi skrivenu istragu?	5
Šta znači biti vodeći.....	7
Saopštenja.....	8
Za pravo javnosti na pristup informacijama	8
Mediji	9
Slalom kroz sivu zonu.....	9
Zašto se krije duža verzija Vučićevog ekspozea	14
V.D. direktori i dalje na čelu 21 javnog preduzeća.....	15
Izborna trka uskoro sa novim pravilima.....	16

Aktivnosti

Programski direktor se sastao 29. septembra sa novom ministarkom državne uprave i lokalne samouprave, Anom Brnabić. Na sastanku je bilo reči o mnogim temama iz oblasti rada ministarstva. Između ostalog, predstavnik TS, Nemanja Nenadić, pokrenuo je pitanje uređivanja javnih rasprava na detaljniji način, a ministarka je potvrdila da će to pitanje biti bolje uređeno kroz buduće izmene zakona. Takođe, ministarka je najavila da će biti ponovo otvorena javna rasprava o Zakonu o lokalnoj samoupravi, što će možda biti prilika da se uredi pitanje javnih rasprava i na ovom nivou. Naš programski direktor je skrenuo pažnju ministarki na odstupanja u sprovođenju mera za uređivanje sukoba interesa kod zaposlenih u javnom sektoru, to jest, na situaciju da je prvobitni akcioni plan za sprovođenje antikorupcijske strategije iz 2013, koji je predviđao da se sukob interesa uredi na jedinstven način, izmenjen tako da se ne odnosi na zaposlene u ustanovama zdravstva, kulture, obrazovanja, kao ni na one koji rade u javnim preduzećima. Ovo je bila prilika da se ministarka upozna i sa stavovima TS u pogledu izrade novog Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, kao i sa nalazima i preporukama istraživanja Sistema društvenog integriteta za 2015. Na sastanku je bilo reči i o brojnim drugim temama, a naročito o planovima Ministarstva da poveća transparentnost rada organa vlasti korišćenjem sistema e-uprave i povezivanjem informacionih sistema, što je već donelo napredak u nekim segmentima rada (npr. izdavanje dozvola). Nenadić je u vezi sa time ukazao da bi bilo potrebno postaviti čvršći zakonski osnov za proaktivno objavljivanje informacija o radu organa vlasti (npr. propisivanje obaveze da organi imaju sajtove, u pogledu obaveznog sadržaja i odgovornosti za objavljeno itd.)

Predstavnici TS, Bojana Medenica i Nemanja Nenadić, sastali su se 29. septembra sa predstavnicima tvining projekta namenjenog jačanju kapaciteta Agencije za bprbu protiv korupcije. Na sastanku je bilo reči o mogućoj saradnji TS na sprovođenju aktivnosti stručnjaka iz Italije tokom naredne dve godine, o izradi novog Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, o primeni strateških dokumenata i iskustvima Italije u primeni pojedinih antikorupcijskih zakona, oduzimanju imovine i korišćenju posebnih istražnih tehnika.

Međunarodni dan prava javnosti da zna obeležen je 28. septembra. Predstavnik TS Nemanja Nenadić učestvovao je na konferenciji i u diskusiji koja je usledila nakon predstavljanja godišnje publikacije o praksi Poverenika, a u kojoj je istaknuto pismo koje je Poverenik uputio Narodnoj skupštini povodom pojedinih odredbi u Zakonu o ulaganjima, Nemanja Nenadić je ukazao na širi problem i tendenciju netransparentnost postupanja vlasti. Naime, u konkretnom slučaju, bila je organizovana javna rasprava o nacrtu zakona, ali je nakon toga nacrt bitno promenjen. Taj izmenjeni tekst nije bio objavljen i u njega je uvid imalo samo nekoliko državnih organa. Kao posledica, brojne problematične odredbe su ostale skrivene sve do dolaska predloga zakona u Narodnu skupštinu. Sve to ukazuje da je neophodno obezbediti javnost tokom čitavog zakonodavnog postupka.

Predstavnik Transparentnosti Rade Đurić učestvovao je 28. septembra na konferenciji povodom Dana prava javnosti da zna u Sarajevu. Tom prilikom, kao učesnik na regionalnom panelu, izneo je interesantna iskustva po pitanju pristup informacijama u Srbiji. Ukazao je na nedostatak političke volje da se unapredi sistem i često nepostupanje nekih od najviših organa. Pomenuo je i obaveze preuzete u vezi sa ispunjenjem Akcionog plana za Poglavlje 23, kao i najveće prepreke u ostvarivanju prava, pa u tom smislu posebno pitanje tajnosti podataka. Đurić je ukazao na neke nove oblike "izgovora" kod uskraćivanja podataka od javnog značaja (kvazipravne mehanizme zaštite od otvaranja pristupa javnosti, pozivanje na odluke Komisije za zaštitu konkurencije, navodna neurednost zahteva ili pozivanje na to da ugovor ne može biti objavljen zato što nije pravosnažan).

Okrugli sto Nove ekonomije o suzbijanju sive ekonomije održan je 23. septembra. Predstavnik TS Nemanja Nenadić se, povodom izlaganja člana Fiskalnog Saveta Nikole Altiparmakova o radu Poreske uprave i obimu sive ekonomije u proteklih nekoliko godina, založio za ispitivanje uticaja „v.d. stanja“ u organima vlasti na ispunjavanje obaveza tih organa. Naime, u izlaganju predstavnika Fiskalnog saveta, ukazano je da je jedan od razloga za manju naplatu poreza mogla biti i činjenica da su na čelu mnogih podružnih jedinica poreske uprave bili vršioци dužnosti.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) TS primilo je tokom prošle nedelje 27 poziva na telefon 0800 081 081 a još 20 slučajeva otvoreno je na osnovu informacija dobijenih na mejl ts@transparentnost.org.rs, poštom, preko Facebooka, ličnim kontaktima, sa interneta ili iz pres klipinga.

G. Dragutin Protić nam je poslao zanimljiv slučaj u vezi sa subvencijama. Dostavljeno nam je rešenje Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine kojim se žalba g. Protića na rešenje direktora Uprave za agrarna plaćanja odbija kao neosnovana. Iz samog rešenja vidi se da je Dragutin morao da vrati podsticaj kao i zateznu kamatu. Problem je nastao u onom trenutku kada je Ministarstvo iz priložene prijemnice za otkup stoke, za koje je dobijen podsticaj, izvelo zaključak da je isporučilac robe zapravo prodavac robe čime je prekršena Uredba o korišćenju podsticajnih sredstava za tov junadi. Uredbom je predviđeno da novac za podsticaj mora biti pravdan prilaganjem dokaza. Kako je stranka priložila prijemnicu klanice iz koje se vidi da je prevoznik stoke predao robu klanici, a da je prodavac Dragutin Protić, Ministarstvo je zauzelo dosta nejasan stav da je uredba prekršena jer je g. Protić trebao lično da preda goveda u klanicu a ne preko prevoznika koji je transportovao stoku. U narednom periodu TS će pokušati da pribavi više podataka i zaključi da li je Ministarstvo ispravno postupilo, da li su ovi postupci retkost, odnosno da li je možda u pitanju neka druga neregularnost na strani ostalih učesnika.

Na našem internet sajtu ove nedelje smo objavili pet tekstova, a na [Facebook stranici](#) šest tekstova, komentara i linkova u vezi sa antikorupcijskim aktuelnostima. U protekloj sedmici je u medijima objavljeno 38 vesti i priloga o aktivnostima Transparentnosti Srbija ili vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika naše organizacije.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Zašto su sporni popusti za državne službenike

30. septembar 2016.

„Blic“ piše da je Ministarstvo za rad zaključilo memorandume o saradnji sa nekoliko firmi (trgovinski lanci, banke, saloni nameštaja, butici, prodavnice sportske opreme, salon za ulepšavanje), na osnovu kojih je zaposlenima u ministarstvu omogućeno da dobiju popuste i povoljnije uslove kupovine. Kao najspornija stvar se ističe to što ovo ministarstvo, preko svoje inspekcije rada, ima zakonsku obavezu da kontroliše zakonitost rada i preduzeća sa kojima ima zaključene ovakve sporazume o saradnji.

Zaista, moguća pristrasnost pri vršenju kontrole jeste potencijalno najveći problem i razlog zbog kojeg Ministarstvo u takve aranžmane nije trebalo ni da ulazi. Pored toga, već je bilo nekoliko slučajeva u kojima je iz sličnih razloga nepristrasnost Ministarstva bila dovedena u pitanje.

Međutim, priča se može posmatrati i iz drugih uglova. Mnogi poslovni subjekti nude „popuste“ koji to u stvari nisu (već predstavljaju cenu koja se najčešće naplaćuje). Gotovo svi mogu imati čisto poslovni interes da ponude popust na količinu, samo da bi došli do većeg broja klijenata (npr. zaposlenih u jednom državnom organu). Zbog toga, za početak treba videti da li ovi memorandumi o saradnji sadrže u sebi elemente iznuđenog ili ponuđenog pokona za Ministarstvo i zaposlene u njemu ili čisti poslovni aranžman. To se može utvrditi jednostavnim poređenjem – da li iste firme

nude iste takve popuste zaposlenima u privatnim preduzećima ili zaposlenima u ministarstvima čijoj kontroli ne podležu.

Ako je reč o „čisto poslovnom“ aranžmanu, koji je pod istim uslovima dostupan i zaposlenima u privatnom sektoru, opet ostaju neka nerešena pitanja. Prvo je da li su i druga potencijalno zainteresovana preduzeća imala priliku da na sličan način ostvare poslovnu saradnju, drugim rečima, da li ona funkcioniše po modelu stalno otvorenog poziva, nadmetanja ili na osnovu dogovora za koje ne moraju da znaju baš svi. Drugi aspekt ima veze sa poverenjem u državne organe i primenom pravila o sukobu interesa. U najmanju ruku, Ministarstvo je samo, bez čekanja da podaci o ovim aranžmanima nađu put do medija, trebalo da obelodani i na koji način se oni zaključuju i uverljive pokazatelje o tome da oni nisu uticali na povlašćeni tretman „saradničkih“ firmi ili oštećenje konkurencije.

Skriveni tužilac vodi skrivenu istragu?

29. septembar 2016.

U pravnom sistemu Srbije postoji institut "prikrivenog islednika" - to je policajac koji se infiltrira u kriminalnu grupu kako bi doznao njene tajne i prikupio dokaze potrebne za optužnicu. Ovaj metod prikupljanja dokaza se gotovo nikada ne koristi. Ako nema prikrivenih islednika izgleda da ima prikrivenih javnih tužilaca, onih koji istražuju, ali se ne sme znati njihov identitet niti broj predmeta.

Koliko god da pravna država u Srbiji ne funkcioniše i inače, u slučaju "Savamala" se to demonstrira višestruko snažnije. Najnoviju epizodu predstavlja postupanje Višeg javnog tužilaštva po jednom zahtevu za pristup informacijama. Rešenjem Poverenika za informacije, po žalbi protiv tog tužilaštva, od 5.9.2016, broj 07-00-0227212016-03 (kopiju rešenja je uz svoje saopštenje poslala inicijativa "Ne davimo Beograd"), naloženo je Tužilaštvu da u roku od pet dana građaninu Draganu Mariću iz Beograda dostavi "kopije dokumenata iz kojih se može saznati broj predmeta kao i ime i prezime postupajućeg tužioca koji vodi postupak povodom rušenja objekata u Hercegovačkoj ulici u Beogradu (slučaj „Savamala“)", uz zaštitu ličnih podataka i imena i prezimena svih osim službenih lica.

Više javno tužilaštvo je odbilo zahtev, upućen još početkom juna meseca. U izjašnjenju od 28.6.2016, naveli su da imajući u vidu to u kojoj se fazi postupak nalazi, smatraju da bi odavanjem imena i prezimena postupajućeg tužioca mogle nastupiti teške pravne posledice ili druge posledice "po interese zaštićene zakonom". Ti interesi su definisani u čl. 5.

Zakona o javnom tužilaštvu kojim je propisano "da je javni tužilac i zamenik javnog tužioca samostalan u vršenju svojih ovlašćenja, te da je zabranjen svaki uticaj na rad javnog tužilaštva od strane izvršne i zakonodavne vlasti, korišćenjem javnog položaja, sredstava javnog informisanja ili na bilo koji drugi način kojim može da se ugrozi samostalnost u radu javnog tužilaštva".

Poverenik u svojoj odluci ističe da Tužilaštvo nije pružilo valjane dokaze o ispunjenosti ni jednog uslova za uskraćivanje informacija. Tako, nije navedeno niti dokazano "kojim propisom ili službenim aktom zasnovanim na zakonu je određeno da se tražene informacije čuvaju kao tajna odnosno da su dostupne samo određenom krugu lica". Drugo, Tužilaštvo nije navelo ili dokazalo "koje bi to teške pravne ili druge posledice po interese zaštićene zakonom mogle nastupiti činjenjem traženih informacija dostupnim javnosti i na koji način odnosno, usled kojih okolnosti". Pri tom, kaže Poverenik, odredbom člana 10a Zakona o javnom tužilaštvu je, između ostalog, propisano "da su javni tužilac i zamenik javnog tužioca dužni da stručno, savesno, nepristrasno, pravično i bez nepotrebnog odlaganja vrše svoju funkciju, pa

se činjenjem dostupnim traženih informacija omogućava ostvarivanje uvida u rad Višeg javnog tužilaštva u Beogradu i poštovanje navedene zakonske odredbe u vezi sa slučajem „Savamala“. Dalje se ističe da brojni propusti u radu nadležnih organa i službi, koje je, između ostalog, utvrdio i Zaštitnik građana, dodatno pojačavaju interes javnosti za informacije.

U vezi sa eventualnom zaštitom podataka o ličnosti Poverenik u rešenju navodi da su ime i prezime postupajućeg tužioca traženi u vezi sa vršenjem njegovih zakonskih ovlašćenja, i da su ispunjeni zakonski uslovi da se ti podaci daju, pri čemu "pri čemu je interes javnosti da zna, pretežniji u odnosu na interes zaštite prava na privatnost lica na koje se iste odnose".

Transparentnost Srbija u vezi sa ovim slučajem ističe nekoliko bitnih činjenica:

- 1) Šta god da je moglo biti eventualno opravdanje Tužilaštva pre tri meseca, da se u toj fazi istražnih radnji javnosti ne dostave podaci o ovom predmetu, takvo opravdanje je danas, pet meseci nakon uznemirujućih događaja, znatno slabije, jer se u međuvremenu nisu pojavile informacije koje bi pokazale da se bilo kakva istraga uopšte vodi u tom slučaju;
- 2) Nepostupanjem po obavezujućem rešenju Poverenika VJT je potvrdilo sumnje da nije reč o slučajnom propustu, razlici u pravnim shvatanjima i slično, već da je od početka postojala namera da se informacije uskrate;
- 3) o razlozima za uskraćivanje informacije se može samo nagađati - najgora opcija bi bila da se istraga koja bi imala za cilj utvrđivanje krivične odgovornosti u ovom slučaju uopšte i

ne vodi, pa da bi davanje bilo kog podatka o tome samo otežalo skrivanje takvog stanja;

4) Čini se da skrivanje imena i prezimena zamenika Višeg javnog tužioca koji je zadužen za ovaj predmet donekle ima opravdanje, ali na drugi način od onog koji je predstavljen. Pošto je tužilaštvo hijerarhijski organizovano, koji god da je zamenik dobio ovaj predmet u rad, sam viši javni tužilac ne može da izbegne odgovornost za (ne)postupanje. To ne oslobađa odgovornosti bilo kog zamenika, ali čini podatak o tome ko je dobio konkretno zaduženje manje relevantnim;

5) Jedan od pokazatelja da tužilaštvo nije postupilo kako treba jeste okolnost da se ovim predmetom uopšte bavi Više javno tužilaštvo u Beogradu a ne Tužilaštvo za organizovani kriminal. Naime, sve i da nema odgovornosti visokih javnih funkcionera (što može biti jedan od razloga da se ustanovi nadležnost ovog tužilaštva), očigledno je nekoliko krivičnih dela u noći između 24. i 25. aprila 2016. preduzela grupa od više lica koja su zajedničkim delovanjem činila organizovanu grupu.

Šta znači biti vodeći

25. septembar 2016.

Naslovi kako je „Srbija vodeća u regionu ...“ (ovaj put „u oblasti javnih nabavki“) osvanuli su u mnogim medijima. Iz izjave eksperta EBRD Veljka Sikirice, čiji intervju za Tanjug je povod za ovaj komentar, ne vidi se u čemu se ta vodeća uloga pokazuje, niti se iz vesti vidi da je novinar tražio objašnjenje.

Šta god da je mislio, ova vest može biti povod da se zapitamo kako bi uopšte mogle da se mere zemlje, kakvo bi to bilo nadmetanje u javnim nabavkama. Stepenn razvoja se može meriti na formalnom nivou – ko ima nabavke uređene zakonom, ko ne; da li zakoni sadrže određena pravila koja se smatraju standardom dobre prakse; da li postoje institucije koje treba da sprovedu te zakone i druge koje će da nadziru poštovanje pravila. Dalje, može se zaći iza forme, da bi se došlo do ostvarivanja ciljeva javnih nabavki – npr. kroz odgovore na pitanja: Da li se u jednoj državi dobija **bolja vrednost za isti novac** (ili ista vrednost za manje novca) nego kod suseda? Da li se na tenderima javlja veliki **broj učesnika**? Da li se **ugovori** o javnim nabavkama **poštuju**? Koji **procenat Nepravilnosti** bude uočen, a koji **kažnjen**? Da li se sve nabavke koje sprovodi javni sektor vrše po pravilima, ili se **izuzimaju one najvrednije**?

Home / Ekonomija / Srbija jedna od vodećih u regionu u oblasti javnih nabavki

SRBIJA JEDNA OD VODEĆIH U REGIONU U OBLASTI JAVNIH NABAVKI

© 24. Sep 2016, 14:10 | Ekonomija, Najnovije vesti iz Srbije, Vesti

Privredna komora Srbije će u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj organizovati Međunarodnu nedelju javnih nabavki u Beogradu, od 27. do 30. septembra.

Međunarodni ekspert za javne nabavke **EBRD** – a **Veljko Sikirica** je izjavio Tanjugu da je Srbija trenutno jedna od vodećih zemalja u

POVEZANI ČLANCI

Uopšte uzev, „biti najbolji“ jeste stvar za ponos, ali je od toga još bolje „biti dobar“. Naime, najbolji se može biti i zbog toga što je konkurencija veoma slaba. Zato je važno porediti ostvarenja za početak sa slovom domaćeg zakona, a zatim sa ciljevima zbog kojeg je donet. A tu, i pored toga što nesumnjivo postoje stalna unapređenja još od prvog zakona iz 2002. do danas, i u normativi i u praksi, još uvek ima mnogo nedosegnutih ciljeva – u pogledu svrsishodnosti, poštovanja pravila, vrednosti koja se dobija za javni novac, konkurencije, kontrole izvršenja posla, izuzetaka kažnjavanja itd.

Saopštenja

Za pravo javnosti na pristup informacijama

28. septembra 2016.

Transparentnost Srbija, povodom Međunarodnog dana prava javnosti da zna, podseća da se pristup informacijama pokazao kao najmoćnije sredstvo u rukama građana za kontrolu vlasti. Međutim, upravo zbog toga, ovo pravo je neprestano izloženo pokušajima da bude okrnjeno ili obesmišljeno.

Građani Srbije imaju jedan od najboljih zakona o slobodnom pristupu informacijama, po ocenama međunarodnih istraživanja. Kao rezultat zahteva koje su uputili građani, novinari, nevladine organizacije, pa čak i državni organi, ali i zaštite koju su pravu na pristup informacijama pružili Poverenik za informacije od javnog značaja i Upravni sud, obelodanjeni su mnogi podaci koje bi neki od funkcionera i službenika organa vlasti rado sakrili. Predlozi korisnih izmena ovog Zakona su još pre pet godina bili u Skupštini, ali do danas nisu usvojeni. Rokovi za te promene u akcionim planovima su više puta pomerani, aktuelni je “poslednji kvartal 2016”, ali još uvek nema ni nacrtu izmena Zakona.

“Poboljšanje pravila o pristupu informacijama” je jedno od pitanja koja se prate i u okviru poglavlja 23 evropskih integracija. Međutim, ključni problemi za ostvarivanje ovog prava sve vreme u proteklih 12 godina odnose se na sprovođenje normi koje već postoje u našoj zemlji. I dalje imamo nedopustivu situaciju da neka od obavezujućih rešenja Poverenika ostaju neizvršena, da Vlada nije obezbedila izvršenje, a da to nije učinila ni Skupština na osnovu izveštaja o primeni Zakona koje dobija od Poverenika svake godine. Najdrastičniji primer narušavanja pravnog poretka jeste slučaj Ministarstva privrede, koje ne samo da nije našoj organizaciji dostavilo kopiju ugovora o upravljanju “Železarem Smederevo”, iako je na to bilo obavezno, već je to činilo uz očiglednu zloupotrebu mehanizama iz drugog zakona (o zaštiti konkurencije). Drugi zabrinjavajući trend su neprestane tendencije da se pravo na pristup informacijama ograniči drugim propisima, što se naročito često dešava upravo u sferi raspolaganja javnom imovinom.

S druge strane, primetni su i neki pozitivni koraci u jačanju pristupa informacijama. Na internet stranicama organa vlasti sve češće se objavljuju bitni podaci pre nego što ih iko zatraži, a nekoliko organa je krenulo i putem objavljivanja podataka u formi koja se može lakše pretraživati i dalje koristiti.

Transparentnost – Srbija poziva još jednom sve građane da se što više koriste pravom na pristup informacijama kako bi vlast bila odgovornija.

Mediji

Slalom kroz sivu zonu

NIN, Sandra Petrušić, 29. septembar 2016.

Kako je moguće da Fondacija Novaka Đokovića može da objavi sve donatore i izvore iz kojih im stiže novac, da su na sajtu Fondacije „Ana i Vlade Divac“ navedeni apsolutno svi donatori, dok je poslovanje Fondacije Dragice Nikolić tajna, a sve je po važećim zakonima

Ustav Srbije, u članu koji se odnosi na obaveze predsednika Republike, nije predvideo pomaganje u radu humanitarnih organizacija, a pogotovu ne da se za to koriste državni resursi. Doduše, Ustav to nije eksplicitno ni zabranio, ali taj propust se može pripisati jedino nedalekovidosti ustavotvoraca da predvide pojavu koja nam se upravo dešava pod imenom Tomislav i Dragica Nikolić i njihova/njena Fondacija. Veliki propust imajući u vidu da je na taj način formiran moćan poligon u sivoj zoni na kom građanka Dragica Nikolić zgrće ogromne sume novca iz neidentifikovanih izvora za potrebe svog humanitarnog rada, a pritom koristi logistiku ali i imovinu predsednika države.

СУПРУГА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ДРАГИЦА НИКОЛИЋ

Почетна Супруга Председника Фондација Више да нас буде Прес центар Контакт Претрага ПРЕТРАГА

ФОНДАЦИЈА

О фондации
Пројекти
Служба за сарадњу са медијима
Пријатељи фондациије

Насловна

ФОНДАЦИЈА

Fondacija Dragice Nikolić

РЕЧ ОСНИВАЧА

Oslanjajući se na zakon o zadužbinama i fondovima po kom nije u obavezi da objavi imena donatora, Dragica Nikolić tu pogodnost obilato koristi i uporno odbija da nas obavesti na koji način je za samo tri godine rada uspjela da skupi 10 miliona evra. U nekim drugim okolnostima to i ne bi bilo bitno jer je sav novac, na osnovu dostupnih podataka, usmerila ka humanitarnom radu i na građanima bi bilo samo da joj kažu – hvala, baš

kao što kažu „hvala“ i Novaku Đokoviću i njegovoj fondaciji. Međutim, ko su Đokovićevi prijatelji i donatori više je nego transparentno baš kao i izvori iz kojih taj novac stiže (a i razlog zašto stiže), dok u slučaju Dragice Nikolić niko ne zna da li se radi o altruizmu ili o kupovini pogodnosti. Važno je još nešto – proveriti da li Fondacija Dragice Nikolić ima isti status kao i sve ostale fondacije ili uživa čak i po našim zakonima nedozvoljene beneficije. Ako se vratimo na sam početak njenog osnivanja, susrešćemo se sa nečim na granici skandala: osnivanje Fondacije objavila je pres služba predsednika Republike i to u vestima na RTS-u. „Po Zakonu o zadužbinama i fondacijama, fondacije su nevladine organizacije. Da li pres služba predsednika Republike ima običaj da objavljuje osnivanje nevladinih organizacija? Nema,

štaviše ovo je jedini slučaj. Otkud ovaj presedan? Eto, našao (nam) se“, kaže Vesna Rakić Vodinelić, profesor na Pravnom fakultetu univerziteta Union.

I to nije bilo sve, s obzirom na to da je neko (i dalje se pitamo ko) odobrio da sedište Fondacije bude na Andrićevom vencu 1, gde su inače službene prostorije predsednika Republike. Na pitanje po kom osnovu i uz koliku zakupninu, odgovor nikada nije dat. Logično ako imamo u vidu da se Predsedništvo nikako ne može davati u zakup kao komercijalna nepokretnost, niti je mesto gde se drugarski može dugoročno ugostiti supruga sa saradnicima. Slučaj je stigao do Agencije za borbu protiv korupcije i tim povodom nam za NIN kažu: „Agencija se 2013. godine bavila slučajem da li Fondacija Dragice Nikolić koristi službene prostorije predsednika Republike. Generalni sekretarijat predsednika Republike je odmah reagovao. Epilog je da je sedište Fondacije promenjeno“. Međutim, epilog je i to što po svemu sudeći veza nije u potpunosti prekinuta jer najbogatija fondacija u Srbiji nema sopstveni sajt već je vezana za sajt predsednika Republike Srbije www.predsednik.rs pod imenom supruga.predsednik.rs.

Sajt za promociju privatne fondacije Dragice Nikolić kao poddomen sajta predsednika Srbije registrovala je Uprava za zajedničke poslove republičkih organa i na njemu se nalazi svi kontakti sekretarijata i pres službe predsednika Srbije. Na pitanje da li postoji način da se proverí ko su donatori Fondacije i da li bar Predsedništvo, kada već Fondacija nema tu obavezu, ima obavezu da nas informiše o tome da li se njihovi resursi (sajt, adresa, zaposleni...) koriste za rad Fondacije, poverenik za informacije od javnog značaja Rodoljub Šabić za NIN kaže: „Ako se vaše pitanje

odnosi na mehanizam predviđen Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, onda je odgovor negativan. Obaveze iz tog zakona odnose se na organe vlasti, subjekte kojima su poverena javna ovlašćenja, ili ih je osnovala država, a ne na privatne zadužbine, fondacije, NVO... Naravno, iako informacije o radu ovih subjekata nisu dostupne najširoj javnosti, to ne znači da su apsolutno nedostupne. One su uvek dostupne državnim organima čiji je zadatak da vrše nadzor nad primenom zakona koji se na njih odnose.

Znači, u konkretnom slučaju Ministarstvu kulture, poreskim i drugim nadležnim državnim organima čiji je zadatak da obezbede da svi pomenuti subjekti deluju u okviru zakona. Što se predsednika Republike tiče, on je jedan od šest organa koji su izuzeti iz nadležnosti poverenika za informacije. Ali, nezavisno od toga ti organi, kao i svi drugi državni organi, imaju sve obaveze utvrđene tim zakonom. One se odnose i na informacije o načinu korišćenja javnih resursa kojima raspolažu.

Loša vest je da je poverenik, kao jedna od retkih kontrolnih institucija koja obavlja svoj posao, izuzet iz mogućnosti da obavi kontrolu, a još gora je što je taj posao dodeljen organima koji poslovično ne reaguju kada su u pitanju politički moćnici ove zemlje. Bilo bi prilično iluzorno očekivati da nam poreski

organi objave spisak donatora ili da tužilaštvo, takvo kakvo jeste, povede istragu da li se resursi Predsedništva koriste u privatne svrhe. A kada je u pitanju Ministarstvo kulture, koje je po zakonu nadležno da obavlja kontrolu rada zadužbine, i kome je NIN prosledio pitanja, između ostalih i da li je rađena kontrola i da li su eventualno utvrđene neke nepravilnosti, nezvanično je dobijen odgovor da nisu nadležni i obećanje da će zvaničan odgovor stići. Nije stigao. Tako smo ostali uskraćeni ne samo za odgovor da li je kontrola ikada rađena, već i za onaj o mogućim zloupotrebama u radu Fondacije. Na primer, zašto Fondacija Dragice Nikolić nikada nije objavila godišnji izveštaj o radu iako je Zakon o zadužbinama, čiju primenu kontroliše Ministarstvo kulture, na to obavezuje. U kaznenim odredbama istog zakona predviđena je kazna od 50.000 do 200.000 dinara „ako izveštaj o radu ne učine dostupnim javnosti“.

Fondacija je do sada samo poštovala obavezu da finansijski izveštaj koji se svodi na ulaz i izlaz sredstava dostavi APR-u, a nijednom ga nije upriličila za javnost. Recimo, ako pogledamo sajt Fondacije „Ana i Vlade Divac“, videćemo ne samo da za svaku godinu postoji takav izveštaj već i da su u njemu navedeni apsolutno svi donatori i to taksativno po projektima u koje su ulagali. Naravno, NIN je isto pitanje prosledio i Fondaciji Dragice Nikolić, ali u skladu sa njihovom dosadašnjom saradnjom sa medijima, ostao je bez ikakvog odgovora. Da li se radi o kršenju zakona ili je Fondacija i u ovom slučaju preko sive zone našla način da deluje „u skladu sa zakonom“, Šabić kaže: „Iako je za nepoštovanje te odredbe koju pominjete, a kojom se propisuje 'Javnost rada' svih zadužbina i fondacija, predviđena čak i prekršajna kazna, ipak je, rekao bih, reč o, za naš pravni sistem, nažalost, gotovo karakterističnoj 'ukrasnoj' normi. Jer ta odredba tačno glasi: '...obavezne su da godišnji izveštaj o radu učine dostupnim javnosti objavljivanjem putem interneta, publikacije, ili na drugi pogodan način'. Pa nije teško pretpostaviti da će se mnogi od subjekata koje 'obavezuje' odlučiti za 'drugi pogodan način', šta god to značilo.

Drugo pitanje za Ministarstvo, koje je ostalo bez odgovora, odnosi se na član 6. Zakona koji kaže: „Ciljevi i delovanje zadužbine i fondacije ne smeju biti usmereni na ostvarivanje posebnih interesa političkih stranaka“, a pod tim se podrazumeva neposredno učešće u izbornoj kampanji ili prikupljanje sredstava za izbornu kampanju određene političke stranke, koalicije ili kandidata, kao i finansiranje političke stranke, koalicije ili kandidata. Imajući u vidu da je građanka Dragica Nikolić

na sve skupove vodila predsednika, pa smo imali priliku da predsednika države vidimo dok je uručivala ključeve kuća koje je Fondacija popravila nakon poplava, prilikom renoviranja nekoliko porodilišta ili otvaranja mosta u Kraljevu, stvara se utisak da ga je svojim novcem i svojom humanitarnom delatnošću promovisala. Zbog takve zloupotrebe Ministarstvo bi moglo čak i da ukine Fondaciju, ali je pitanje da li se ona može dokazati.

Tim povodom Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija, kaže: „Takve odredbe se usko i formalno tumače. Tomislav Nikolić nije bio kandidat za poslanika ili odbornika, niti je funkcioner SNS, pa se ne može reći da je Fondacija učestvovala u izbornoj kampanji. Tako nešto bi se moglo tvrditi da je prilikom predstavljanja Fondacije bilo zapaženo učešće nekog kandidata SNS ili druge partije. Ako Nikolić bude kandidat na predsedničkim izborima, Fondacija ne bi smela da ga uključuje u svoje aktivnosti“.

Ipak, kada je nedavno u Skupštini pokrenuto pitanje zakonitosti rada Fondacije, premijer Vučić je nevoljno najavio kontrolu, ali se nije pozabavio nijednom od navedenih dilema, već je upriličio odgovor u stilu – ispitaćemo ali JA vam kažem da je sve u redu, i dodao: „Ako vi imate ikakvu sumnju, recite nam da je novac potrošen drugačije. Video sam samo mnogo majki i mnogo dece da se raduju onome što je ona uradila.“

Time je priča opet usmerena ka onome što niko ne spori – donatorskoj misiji Fondacije Dragice Nikolić, a ne ka pitanju kako je ona došla do novca kojim je ispunjava. Recimo, samo u 2014. njena fondacije je skupila 409 miliona dinara i iza sebe ostavila ozloglašnog Sorosa (provladini mediji nas uredno obavestavaju da ulaže enormnu svotu u rušenje aktuelnog režima) koji je zajedno sa Sonjom Liht na ime Fondacije za otvoreno društvo pribavio 350 miliona i Fondaciju Ane i Vlade Divca sa 190 miliona. Reagujući na pitanje ko je i zašto uplatio Fondaciji Dragice Nikolić toliki novac, Tomislav Nikolić je izjavio: „Novac je uglavnom iz inostranstva, a donatori ne žele da budu imenovani iz više razloga“.

Da li je baš tako? Tačno je da su stranci u većini slučajeva donatori koji ne mogu da očekuju pogodnosti od predsednika, ali nije uvek tako. Recimo, bugarski biznismen Cvetan Vasilev, čiju ekstradiciju zbog pronevere traži Bugarska (a on od srpskih vlasti traži da ne bude izručen) u tri navrata je uplaćivao veće svote i to dok je bio većinski vlasnik Srpske fabrike stakla koja je Srbiji dugovala 20 miliona evra za struju i gas. Pritom Cvetan nije jedini gubitaš koji je bio široke ruke jer kosovski pokrajinski odbor DSS-a tvrdi da postoji opravdana sumnja da je Metalurški kombinat Trepča, u vremenu dok su radnici primali iz budžeta 11.000 dinara, donirao „basnoslovnu sumu novca u fond Dragice Nikolić“. Dakle, nisu uvek stranci i ne žele uvek da budu anonimni. Firma za izradu igračaka Pilot Toy na svojoj zvaničnoj internet-prezentaciji u decembru 2013. godine navodi da je „kao i prethodnih godina, i ove sponzor prve dame“. Kasnije se direktor Darko Popović pravdao da je bila samo jedna donacija u pitanju a da je njegova pi-ar služba to napisala da „napumpaju zbog renomea firme“, ali čak i da je tako – pogodnosti su stigle.

Tomislav Nikolić je odmah (konkretno njegov generalni sekretar) po dolasku na dužnost raskinuo saradnju sa firmama preko kojih su do tada nabavljani novogodišnji paketići i sklopio ugovor sa Pilot Toy.

Saradnja se održala do dočeka ove Nove godine, kada je i pored naredbe Vlade da se prestane sa paketićima zbog štednje Predsedništvo kupilo ne samo duplo skuplje paketiće već je pomerilo i starosnu granicu dece koja dobijaju poklone sa 11 na 14 godina. Ukoliko bi se dokazalo da ijedan od navedenih primera predstavlja uslugu za donaciju, onda bismo mogli da govorimo o ozbiljnom kršenju Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije koji propisuje da svaki funkcioner mora da prijavi poklone u vezi s vršenjem svoje javne funkcije ali i da lice povezano s funkcionerom ne može da primi poklon koji je u vezi s vršenjem javne funkcije funkcionera.

Tim povodom Jelisaveta Vasilić iz Saveta za borbu protiv korupcije kaže: „Agencija za borbu protiv korupcije mora da kontroliše poklone. Na izjave Tomislava Nikoliće, koje sam videla u štampi a u kojima je on rekao da njegova supruga prima mnoge donacije i poklone, odreagovala sam i rekla da svi ti pokloni moraju da se provere. Bitno je da znamo da li su oni dati na ime njegove supruge koja po svom imenu i zanimanju nema razlog da dobija poklone ili su davani predsedniku Nikoliću. Problem je što Agencija za borbu protiv korupcije ne radi svoj posao. Pre dve godine sam ih direktno pitala i oni su mi rekli da ispituju poreklo imovine predsednika i da rade po prijavi, a to još uvek traje. Agencija koja dve godine ne može da utvrdi o kakvim se poklonima radi i da li su oni dati zato što darodavci očekuju nešto od predsednika, ne mora uopšte ni da postoji“.

Nažalost ni taj zakon nije do kraja uređen da bi po njemu moglo bezuslovno da se postupa. Da li ima mesta primeni ove odredbe zavisi od odgovora da li je Fondacija „povezano (pravno) lice“ sa predsednikom, a tu zakon nije striktan. Čak i da se utvrdi da jeste, u sledećem koraku bi trebalo ustanoviti da li je neki poklon dat Fondaciji u vezi sa vršenjem Nikolićeve predsedničke funkcije. A da bi to sve Agencija mogla da ispita, morala bi da ima saznanja o tim poklonima, a još joj se nikada niko nije javio i rekao „poklonio sam to i to“, niti je Fondacija prijavila „dobila sam to i to“ jer, naravno, sebe ne tretira kao povezano lice koje ima tu obavezu. To znači da Agencija nema od čega da počne, niti može preventivno da postupa, već samo po prijavama. Na pitanje da li ih je bilo i, ako jeste, zašto postupak toliko dugo traje, u Agenciji kažu: „Trenutno Agencija postupa po dve predstavke koje se tiču rada ove fondacije. Postupajući po predstavkama, Agencija je radi utvrđivanja činjeničnog stanja upućena na saradnju sa drugim državnim organima i drugim pravnim licima, od čega umnogome zavisi brzina postupanja po predstavkama. U postupcima pred Agencijom isključena je javnost“.

Sudeći po svemu, projekat bračnog para Nikolić i dalje može prilično bezbedno da plovi kroz važeće zakone i postojeću kontrolu. Da bi se to promenilo morao bi da se promeni i zakonski okvir, kaže Nenadić i dodaje: „U svetu nije retkost da se supruge predsednika bave humanitarnim delatnostima tokom njihovog mandata, tako da ne bi bilo loše da se kod nas to pitanje uredi zakonom. Trebalo bi zabraniti prikupljanje sredstava iz javnih izvora u te fondacije i obezbediti veću javnost podataka nego kad je reč o 'običnim' fondacijama, kako bi se izbegla svaka sumnja“. Međutim, da bi se promenio zakon, nije dovoljna samo inicijativa već i da nadležno ministarstvo, u ovom slučaju Ministarstvo kulture, proceni da je to potrebno i da se onda realizuje preko Vlade. Zvuči li realno u ovom trenutku i sa ovim predsednikom?

Zašto se krije duža verzija Vučićevog ekspozea

Istinomer, 28. septembar 2016.

Vlada Srbije nije postupila po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i dostavila Istinomeru verziju Vučićevog programa od 260 strana o kom je Vučić često govorio u javnosti.

U javnosti se često moglo čuti od premijera da priprema opsežan ekspoze od 450 strana u kome će detaljno, duže od bilo kog premijera ranije, predstaviti poslanicima i javnosti svoj plan za naredni mandat. Do održavanja sednice, broj strana ekspozea spao je na 260. Ipak, ni ta verzija nikada do sada nije ugledala svetlo dana. Istinomer je od Vlade Srbije 22. avgusta zahtevom za slobodan pristup informacijama od javnog značaja zatražio verziju ekspozea od 260 strana, za koji je premijer Aleksandar Vučić nekoliko puta rekao da postoji. Nakon isteka zakonskog roka od 15 dana Istinomer je iz Vlade dobio samo odgovor, telefonskim putem, da će informaciju dobiti. Od tada do danas, Vlada ćuti, a Istinomer je zbog toga poslao i žalbu Povereniku za informacije od javnog značaja.

Dakle, u ovom trenutku može se govoriti o tri Vučićeva ekspozea. Prvi, od 260 strana koji do sada javnost nije čitala, potom skraćena verzija od 68 stranica koju su poslanici dobili za vreme skupštinske rasprave o izboru nove Vlade. Treća varijanta nalazi se na sajtu Vlade Republike Srbije i ima 81 stranu. U tom dokumentu, koji je inače transkript skupštinske rasprave, Vučić je u više navrata potvrdio da je pred poslanicima skraćena verzija ekspozea. U toku svog govora Vučić je spomenuo još jednu varijantu ekspozea od 130 strana. Napominjemo, poslanici su dobili dokument koji je imao 68, a ne 130 strana.

Govoreći da će da prepriča delove ekspozea i tako skрати vreme svog govora, Vučić se obratio predsednici Narodne skupštine Maji Gojković zamolivši je da u toku dana dostavi poslanicima prvu i navodno najdužu verziju ekspozea. Međutim, kako je potvrđeno Istinomeru, ovaj primerak nikada nije stigao do parlamentaraca. Poslanik Srpske napredne stranke (SNS) Veroljub Arsić i poslanica pokreta Dosta je bilo (DJB) Tatjana Macura potvrdili su da nisu videli plan od 260 strana. "Verujte da ne znam, možda su i poslali, nisam pregledao papire koji su stizali iz Vlade", kratko je rekao Arsić Istinomeru u telefonskom razgovoru. "Mi smo i prvu i drugu verziju dobili u papiru. Dake, tu od 68 strana i onda nešto dužu verziju što je transkript skupštinske rasprave, oko 80 strana. Ja ne verujem da postoji ta verzija od 260 strana. Mi smo tražili čak i verziju koju je navodno pisao rukom na 450 strana jer je toliko puta to izgovorio u javnosti, ali nismo još uvek ništa dobili", kazala je Macura za Istinomer. Pravo javnosti je da zna celokupan program rada nove Vlade, šta to novi – stari premijer obećava i na koji način planira da

troši poreski novac za šta nije dovoljna samo "skraćena verzija". Kako ekspozice nije višemilionski ugovor, niti biznis plan velikog investitora, niti škakljiva "javna nabavka" nije potpuno jasno šta je motiv da taj dokument ostane skriven od javnosti.

V.D. direktori i dalje na čelu 21 javnog preduzeća

N1, 26. septembar 2016.

Od 37 javnih preduzeća, koje je osnovala Republika Srbija, u 21 su na rukovodećem mestu vršioći dužnosti, dok se ne zna koliko ih je na lokalni. Novi Zakon o javnim preduzećima trebalo je da reši taj problem, profesionalizacijom uprave i biranjem direktora na konkursima, ali stručnjaci objašnjavaju da su konkursi u praksi više izuzetak nego pravilo.

Titula za najduži radni staž v.d. direktora u Srbiji, odlazi prvom čoveku JP Putevi Srbije - Zoranu Drobnjaku koji je privremeni direktor tog preduzeća sve od 2011. godine. Kako preduzeće posluje sa privremenim rukovodstvom već pet godina nije želeo da komentariše. Komentar nije bilo moguće čuti ni od drugih v.d. direktora. "Putevi Srbije" su samo jedno od 21 preduzeća koje vode vršioći dužnosti, a ne direktori birani na konkursima. Gde su konkursi i zašto se na njih i dalje čeka, u resornom Ministarstvu privrede, bili su bez odgovora. Elektroprivreda Srbije, Resavica, Pošta Srbije, Srbijašume, Skijališta, Državna lutrija Srbije, Dipos... ali i još 14 ključnih fotelja u javnim preduzećima, čiji je osnivač Republika, rezervisano je za privremene vršioce dužnosti. Konkursi su trebalo da budu uvod u profesionalizaciju javne uprave, ali da iz teorije to postane prakse, nije se mnogo toga uradilo.

Vršioći dužnosti su najpodložniji uticaju politike, objašnjava Nemanja Nenadić iz organizacije Transparentnost Srbija. Oni, dodaje Nenadić, mogu biti smenjeni bez ikakvog obrazloženja, u bilo kom momentu i bez razloga: "Ne samo da ne postoji volja i spremnost da poštuje Zakon o javnim preduzećima, koji nalaže sprovođenje konkursa, već je ljude koji su na vlasti, koji o tome donose odluke, na neki način mrzelo čak da provuku svoju političku volju kroz pravnu proceduru. Ne samo da nema spremnosti da se javna preduzeća depolitizuju, već čak nema spremnosti ni da se na nivou forme ispune zakonske obaveze".

Postavljanje direktora bez raspisivanja konkursa pokazuje da su javna preduzeća i dalje "partijski plen", kaže profesorka na Fakultetu za ekonomiju, finansije i administraciju Ana Trbović. "Razlog je isključivo politički i pokazuje jednu izvesnu nestabilnost sistema. Jednako tako nisu to samo preduzeća, nego ako pogledate kadrovska rešenja Vlade, koja su javna i koje svako može da pogleda na sajtu Vlade - većina pomoćnika su takođe u v.d stanju i jedan mali broj je prošao kroz konkurs", kaže ona. Kraj aktuelnog v.d. stanja u Srbiji trebalo bi da bude mart 2017. godine, što je zakonski rok - prema nedavno usvojenom Zakonu o javnim preduzećima - da se izaberu novi direktori.

Izborna trka uskoro sa novim pravilima

B92, 26. septembar 2016.

[Nedavno smo ukazali](#) na ekspertske preporuke za izmenu Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Tom temom bavio se B92:

Otvaranje pregovaračkih poglavlja do sada je bila glavna tema evrointegracija, a sada je na red došla izmena konkretnih propisa koji se tiču otvorenih poglavlja.

Do kraja godine bi, prema akcionom planu za poglavlje 23, trebalo očekivati promenu Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Evropa je već dala svoje sugestije. Ekspert Evropske unije, Slovenac Jurij Toplak, dao je jasne preporuke kako Srbija da poboljša svoj zakon o finansiranju političkih aktivnosti.

- prihodi i rashodi onlajn
- plaćanje troškova kampanje pre izbora ili nekoliko dana posle
- čitljivi i onlajn finansijski izveštaji
- mali godišnji promet bez revizora
- ravnopravnija raspodela
- Agencija da izriče kazne
- sankcije veće od koristi
- predvideti i zatvorske kazne

"Mislim da je verovatno najvažnije među ovim predlozima to skraćivanje vremena do kada se mogu plaćati troškovi izborne kampanje zato što je dosadašnji sistem takav da obesmišljava kontrolu koja se vrši neposredno posle izbora. Građani znaju iz kojih izvora će inicijalno biti pokriveni troškovi ali ništa više od toga", smatra Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija.

I sve bi to bilo drugačije da nas za 8 meseci ne čekaju predsednički izbori, a staro pravilo kaže da se u poslednjoj godini pre izbora ne menjaju pravila trke. Predsednica Skupštine kaže da vremena ima dovoljno ali da ovakav propis još nije na dnevnom redu.

"Naravno da će to od strane izvršne i zakonodavne vlasti biti proučeno i da će mo krenuti tim putem - da će se vlada posvetiti tom pitanju i da ćemo veoma brzo imati ili izmene zakona ili potpuno nov Zakon o finansiranju političkih stranaka", navela je Maja Gojković, predsednica Skupštine Srbije.

Izborna trka uskoro sa novim pravilima

Otvaranje pregovaračkih poglavlja do sada je bila glavna tema evrointegracija, a sada je na red došla izmena konkretnih propisa koji se tiču otvorenih poglavlja

IZVOR: B92 | NEDELJA, 25. 09. 2016. | 18:11

Recommend Share Tweet G+ 0

I dok stručnjaci kažu da preporuke imaju velike šanse da budu usvojene jer dolaze iz Evrope, odatle stiže i ocena da Srbija za sada pravi dobre evropske korake.

"Otvaranje Poglavlja 23 i 24 je bio veliki korak napred. Sada kada su poglavlja otvorena, domaći zadatak mora biti urađen, a reforme sprovedene tako što će biti primenjeno ono što je neophodno. Ali siguran sam da će do kraja godine biti otvoreno još poglavlja - recimo poglavlje 5 koje je, po mom mišljenju, spremno za otvaranje", izjavio je Izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju Dejvid Mekalister.

Stručnjaci za transparentnost finansiranja stranaka kažu da nam, posle ovog, sledi krupniji zalogaj - regulisanje funkcionerske promocije, odnosno razdvajanja toga kada je neko polaganje kamena temeljca u kampanji posao, a kada promocija.

